

Identificatie en typering van de OVSG-TOETS

Praktische Informatie	
1. <u>Productinformatie</u>	OVSG-toets; Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap vzw. De begeleidingsdienst basisonderwijs van het OVSG ontwerpt jaarlijks een eindtoets voor het zesde leerjaar. Deelname aan de toetsen van 2013 kost 2,83 euro per leerling voor OVSG-scholen, ook niet-OVSG-scholen kunnen deelnemen aan de toets en betalen 3,17 euro per leerling; Vlaams; http://www.ovsg.be/ovsgtoets
2. <u>Wat & voor wie?</u>	De OVSG-toets is een eindtoets voor het zesde leerjaar basisonderwijs waarbij verschillende leergebieden getoetst worden. Met betrekking tot het leergebied Nederlands bestaat de toets uit enerzijds praktische proeven (luisteren en spreken) en anderzijds schriftelijke proeven (lezen, schrijven en taalbeschouwing). Deze toets heeft een dubbele functie: enerzijds de school de mogelijkheid geven om na te gaan hoe het zit met de onderwijskwaliteit en anderzijds nagaan in welke mate een leerling de doelen van het leerplan Nederlands bereikt heeft.
3. <u>Welk soort instrument?</u>	☒ Toets ☐ Volgstelsel ☐ Observatiewijzer ☐ Portfolio ☒ Andere Bij de praktische proeven behoort ook een stukje zelfevaluatie door de leerlingen.
4. <u>Hoe lang duurt de afname?</u>	De schriftelijke proeven nemen drie voormiddagen in beslag. Voor het leergebied Nederlands duurt de toets voor lezen 40', schrijven 25' en taalbeschouwing 25'. Het evalueren van spreken en luisteren is opgevat als een praktische proef . De andere domeinen kunnen als praktische proef aan bod komen. Dit varieert van jaar tot jaar. De praktische proeven gebeuren voorafgaand

	<p>aan de drie testdagen. De duurtijd van de praktische proeven varieert, afhankelijk van de inhoud die elk jaar anders is. Sommige proeven kunnen in duo's worden afgenomen en duren ongeveer 10 à 15 minuten per duo. De totale duurtijd zal dan variëren afhankelijk van het aantal duo's. Leerkrachten kunnen de afname van de praktische proeven verspreiden over verschillende momenten of eventueel andere leraren betrekken om de afname te vergemakkelijken. Het OVSG-team geeft ook tips voor het klasmanagement, zoals de test afnemen terwijl de andere leerlingen bezig zijn met hoekenwerk. Leraren kunnen vrij kiezen wanneer in het schooljaar ze de praktische proeven afnemen. Dat kan vanaf eind oktober. Dan zijn immers de toetsen beschikbaar.</p>
<p>5. <u>Eén of meer meetmomenten?</u></p>	<p>☐ Eén meetmoment ☒ Meer meetmomenten</p> <p>Eind oktober krijgen de scholen de praktische proeven. Die verschillende proeven kunnen verspreid worden afgenomen op verschillende momenten, maar elke toets wordt telkens slechts eenmaal afgenomen. De schriftelijke proeven worden afgenomen op vooraf vastgelegde data in de maand juni.</p>
<p>6. <u>Klassikale of individuele afname?</u></p>	<p>☒ Klassikaal ☐ Individueel</p> <p>De schriftelijke proeven worden klassikaal afgenomen. De praktische proeven rond spreken en luisteren worden vaak afgenomen in duo's. De leerlingen worden dan bijvoorbeeld beoordeeld op het voeren van een gesprek.</p>
<p>7. <u>Geeft het instrument resultaten op leerlingenniveau, klasniveau of op schoolniveau?</u></p>	<p>☒ Leerlingenniveau ☐ Klasniveau ☒ Schoolniveau</p> <p>Het doel van de OVSG-toets is tweërlei. Enerzijds biedt het een signaalfunctie aan scholen om te kijken of de eindtermen bereikt zijn en hoe het gesteld is met de onderwijskwaliteit. Anderzijds biedt het een aanvulling bij de schooleigen resultaten van individuele leerlingen. De toets levert aan de scholen bijkomende gegevens voor het output- en leerlingendossier.</p> <p>- Met de OVSG-toets wil de begeleidingsdienst in de eerste plaats een signaal geven aan de scholen. Elke school heeft de maatschappelijke opdracht om de door de overheid opgelegde eindtermen te bereiken. De leerplannen van het OVSG zijn een vertaling van deze eindtermen. Door jaarlijks de schoolresultaten van de OVSG-toets te analyseren, gaan scholen na of deze leerplannen nog steeds een goede leidraad</p>

	<p>zijn om met de leerlingen de doelen te bereiken die moeten bereikt worden.</p> <p>Anderzijds helpt de OVSG-toets scholen ook om te kijken of ze de juiste accenten in hun onderwijs leggen. Wordt er voldoende aandacht besteed aan bijvoorbeeld elementaire vaardigheden, oplossingsstrategieën, het evenwicht tussen kennis, vaardigheden, inzicht, attitudes...? Ook dit kunnen scholen nagaan door de resultaten van de toets op schoolniveau te analyseren. Aan de hand van de resultaten van de toets kunnen scholen zich een beeld vormen van hun werking en daarmee planmatig aan de slag gaan. Aan de leerplandoelen die worden bevestigd met de toets wordt in de voorafgaande jaren de basis gelegd. Daarom is het niet zinvol om in het zesde leerjaar de leerlingen te trainen voor de OVSG-toets.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De OVSG-toets is tevens een relevante bevestiging van een selectie van leerplandoelen op leerlingenniveau. Het is een bron van informatie bij de evaluatie van leerlingen. Dat bij het evalueren van leerlingen de gegevens van de OVSG-toets steeds naast de schooleigen gegevens moeten gelegd worden, is een evidentie. De OVSG-toets is dus geen alleenstaande norm voor het al dan niet toekennen van het getuigschrift basisonderwijs. De OVSG-toets is één element in de globale beoordeling van de leerling op het einde van de basisschool in functie van de oriëntering naar het secundair onderwijs.
Omschrijving van het instrument	
<p>8. <u>Welke vaardigheden?</u></p>	<p>Vaardigheden:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☒ Lezen ☒ Schrijven ☒ Spreken/Gesprek ☒ Luisteren <p>Competenties:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☒ Taalcompetentie ☒ Zelfsturende competentie ☒ Leercompetentie ☒ Sociale competentie <p>Deelcompetenties:</p>

De volledige OVSG-toets voor Nederlands (= de praktische proef voor spreken en luisteren en de schriftelijke proeven voor lezen, schrijven en taalbeschouwing) meten alle vaardigheden en competenties. Voor lezen ligt de focus voornamelijk op de taalcompetenties m.b.t. het oriënteren en afstemmen op het leesdoel. De tekstsoorten sluiten aan bij de tekstsoorten uit de eindtermen en het gaat om een brede waaier aan verschillende types tekst, waarbij ook grafieken en schema's aan bod komen. Welke deelcompetenties precies gemeten worden varieert aangezien er elk jaar een nieuwe toets opgesteld wordt. Onderstaand wordt er ter illustratie toegelicht welke deelcompetenties de OVSG-toets van 2013 meet. Dit biedt de gebruiker een voorbeeld van wat er van de OVSG-toets verwacht kan worden.

Met betrekking tot de vaardigheid **lezen** wordt er voor **taalcompetenties** gefocust op het volgende: 'Informatie achterhalen', 'Informatie ordenen', 'Informatie beoordelen o.b.v. eigen mening of informatie uit andere bronnen', 'Zich oriënteren op aspecten van de leestaak', 'Taalbeschouwing', 'Leesplezier ontwikkelen'. Voor de **leercompetenties** wordt het volgende beoordeeld: 'Bereidheid tot nadenken over leesgedrag', 'Resultaat beoordelen in het licht van het leesdoel' en 'Reflecteren op taalgebruikssituaties en eigen leesstrategieën'. Met betrekking tot de **zelfsturende competentie** wordt gefocust op het ontwikkelen van leesbereidheid. Met betrekking tot de **sociale competentie** wordt het volgende geëvalueerd: 'Bereidheid tot naleven van leesconventies', 'Zich weerbaar opstellen' en 'Interesse en respect tonen voor de persoon van de ander en voor eigen en andermans cultuur'.

Met betrekking tot de vaardigheid **schrijven** wordt er voor **taalcompetenties** gefocust op het volgende: 'Open overschrijven, overbrengen van, richten aan, invullen en antwoorden op informatieve, activerende, en fictionele teksten', 'Zich oriënteren op aspecten van de schrijftaak', 'Taalbeschouwing', 'Teksten verzorgen qua handschrift en lay-out', 'Spellingsafspraken en -regels toepassen' en 'Schrijfplezier ontwikkelen'.

Voor de **leercompetenties** wordt het volgende beoogd: 'Bereidheid tot nadenken voer schrijfgedrag', 'Reflecteren op taalgebruikssituaties en eigen schrijfstrategieën' en 'Resultaat beoordelen in het licht van het schrijfdoel'. Met betrekking tot de **zelfsturende competentie** wordt er gefocust op het ontwikkelen van schrijfbereidheid. Met betrekking tot de **sociale competentie** wordt het volgende geëvalueerd: 'Bereidheid tot naleven van schrijfconventies', 'Zich weerbaar opstellen' en 'Interesse en respect tonen voor de persoon van de ander en voor eigen en andermans cultuur'.

Met betrekking tot de vaardigheid **spreken** wordt voor **taalcompetenties** gefocust op het volgende: 'Het gepaste taalregister hanteren'.

Met betrekking tot de vaardigheid **luisteren** wordt er binnen de **taalcompetenties** gefocust op het ontwikkelen van **luisterplezier**. Voor de **leercompetenties** wordt er gefocust op 'Bereidheid tot nadenken

over luistergedrag.' Voor **zelfsturende competenties** gaat er aandacht naar 'Het ontwikkelen van luisterbereidheid'. Binnen de **sociale competenties** wordt er gefocust op 'Bereidheid tot het naleven van conventies' en 'zich weerbaar opstellen'.

De OVSG-toets van 2012 ging dezelfde vaardigheden en competenties na als de toets van 2013. De manier waarop getoetst werd, was verschillend. In 2012 waren er drie schriftelijke proeven voor lezen, luisteren, en taalbeschouwing en daarnaast nog twee praktische proeven voor spreken en schrijven. Deze toetsen gingen de volgende deelcompetenties na:

Met betrekking tot de vaardigheid **lezen** werd er voor **taalcompetenties** gefocust op het volgende: 'Informatie beoordelen o.b.v. eigen mening of informatie uit andere bronnen', 'Zich oriënteren op aspecten van de leestaak', 'Taalbeschouwing' en 'Leesplezier ontwikkelen'. Voor de **leercompetenties** werd het volgende beoordeeld: 'Bereidheid tot nadenken over leesgedrag'. Met betrekking tot de **zelfsturende competentie** werd gefocust op het ontwikkelen van leesbereidheid. Met betrekking tot de **sociale competentie** werd het volgende geëvalueerd: 'Bereidheid tot naleven van leesconventies' en 'Zich weerbaar opstellen'.

Met betrekking tot de vaardigheid **schrijven** werd er voor **taalcompetenties** gefocust op het volgende: 'Op- en overschrijven, overbrengen van, richten aan, invullen en antwoorden op informatieve, activerende, en fictionele teksten', 'Zich oriënteren op aspecten van de schrijftaak', 'Taalbeschouwing', 'Teksten verzorgen qua handschrift en lay-out', 'Spellingsafspraken en -regels toepassen' en 'Schrijfplezier ontwikkelen'.

Voor de **leercompetenties** werd het volgende beoogd in kaart te kaart te brengen: 'Bereidheid tot nadenken voer schrijfgedrag' en 'Resultaat beoordelen in het licht van het schrijfdoel'. Met betrekking tot de **zelfsturende competentie** werd er gefocust op het ontwikkelen van schrijfbereidheid. Met betrekking tot de **sociale competentie** werd het volgende geëvalueerd: 'Bereidheid tot naleven van schrijfconventies'.

Met betrekking tot de vaardigheid **spreeken** werd voor **taalcompetenties** gefocust op het volgende: 'Het gepaste taalregister hanteren', 'Taalbeschouwing' en 'Het ontwikkelen van spreekplezier'. Voor de **leercompetenties** werd er gefocust op 'Bereidheid tot nadenken over spreekgedrag' en 'resultaat beoordelen in het licht van het spreekdoel'. Voor **zelfsturende competenties** ging er aandacht naar 'Het ontwikkelen van spreekbereidheid'. Binnen de **sociale competenties** werd er gefocust op 'Bereidheid tot het naleven van spreekconventies' en 'Zich weerbaar opstellen'.

Met betrekking tot de vaardigheid **luisteren** werd er binnen de **taalcompetenties** gefocust op het 'Het

	achterhalen van informatie', 'Informatie op persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen' en op 'Taalbeschouwing'.
9. <u>Wat doen de leerlingen?</u>	De leerlingen doen schriftelijke én praktische proeven. Voor Nederlands bestaat de praktische proef uit spreken en luisteren, eventueel in combinatie met een ander domein van Nederlands of een domein uit een ander leergebied (bv. drama, techniek...). Voor de schriftelijke proeven krijgen de leerlingen een 'bronnenboek' met een achttal pagina's tekst, grafieken, schema's en afbeeldingen. Dit ziet eruit als een tijdschrift. Per proef krijgen de leerlingen een werkbundel waarin ze vragen moeten oplossen met behulp van het bronnenboek.
10. <u>Waarvoor kan het instrument gebruikt worden?</u>	☒ Screening ☐ Diagnose ☒ Andere Nadat de toetsen zijn afgenomen en de gegevens in de online applicatie ingevoerd werden, worden in een 12-tal regio's een 500-tal leerlingen geïnterviewd door de regionale pedagogisch adviseurs. Hierdoor tracht men meer inzicht te krijgen in hoe leerlingen tot bepaalde antwoorden zijn gekomen, welke strategieën ze hanteren om bijvoorbeeld de betekenis van een woord te achterhalen, maar ook waarom bepaalde vragen moeilijker of makkelijker bleken dan verwacht.
11. <u>Laat het instrument toe leerlingen te vergelijken?</u>	☒ Vergelijking mogelijk met andere leerlingen (normgerelateerde vergelijking) ☐ Vergelijking mogelijk met een drempel (criteriumgerelateerde vergelijking) ☐ Geen vergelijking De scholen die hun gegevens invoerden kunnen hun gemiddelden vergelijken met het Vlaams gemiddelde en met het gemiddelde van vergelijkbare scholen . Vergelijkbare scholen worden gedefinieerd als scholen met een gelijkaardig GOK/SES-percentage.
Criteria voor een goed evaluatie-instrument	
12. <u>Wat meet het instrument?</u>	De handleiding van de OVSG-toets geeft informatie over: ☒ Waarop ze zich baseerden voor het opstellen van het evaluatie-instrument (bijvoorbeeld eindtermen, ERK, etc.) en of het instrument m.a.w. representatief is voor de leerstof De toetsontwikkelaars denken vooraf steeds goed na over wat ze willen meten. De toets is gebaseerd op de leerplannen van het OVSG. De handleiding licht telkens toe welke leerplandoelen er gemeten worden en met welke eindtermen ze overeenkomen. ☐ In welke mate het instrument aansluit bij de doelstelling die men vooropstelde (wat wil men evalueren)

	<p>versus hoe doet men dat?): ....</p> <p>☐ Geen informatie over validiteit</p>
<p>13. <u>Is het instrument betrouwbaar?</u></p>	<p>De handleiding van de OVSG-toets geeft informatie over:</p> <p>☒ Betrouwbaarheid van de toetsafname (wordt er in de handleiding een protocol voorgesteld voor de toetsafname zodat die telkens op dezelfde manier gebeurt?): Doelstellingen worden vooraf geëxpliciteerd in de instructiebundel voor de leraar.</p> <p>☐ De betrouwbaarheid</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ is eerder laag ☐ is eerder middelmatig ☐ is eerder voldoende hoog <p>☒ Betrouwbaarheid van de scoring (zijn de criteria voor evaluatie vooraf bepaald?) : De verbetering gebeurt aan de hand van een correctiesleutel. Afname en verbetering gebeurt door leraren zelf, niet door externen. De input van de resultaten gebeurt ook door de leraren. Bij bijvoorbeeld spreken valt het op dat de resultaten voor deze vaardigheid een klein beetje hoger liggen dan voor de andere vaardigheden. Dat heeft vermoedelijk te maken met de appreciatie die leraren voelen voor hun 'eigen' leerlingen en milder zijn ondanks de vastgelegde criteria.</p> <p>☐ Geen informatie over betrouwbaarheid</p>
<p>14. <u>In de praktijk?</u></p>	<p>Scholen zijn eigenaar van hun gegevens. Enkel het Vlaamse gemiddelde wordt door het OVSG-team naar de buitenwereld gecommuniceerd. Scholen kiezen zelf wat ze met hun eigen resultaten willen doen. Enkele voorbeelden van wat er in de praktijk (door het OVSG-team of door de school zelf) zoal gebeurt naar aanleiding van de resultaten:</p> <p>Het OVSG-team zet sterk in op de signaalfunctie van hun toetsen.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ze trachten zelf bijvoorbeeld toetsen te ontwerpen binnen een realistische context. Ze maken hiertoe filmpjes die niet alleen aansluiten bij de voorkennis van de leerlingen, maar die voorkennis ook oproepen. Voor leraren zijn de toetsen vaak een bron van inspiratie voor het opstellen van eigen toetsmateriaal. – Een ander voorbeeld van die signaalfunctie is wanneer resultaten van een bepaald subdomein minder goed zijn, sommige scholen hier extra op in zetten. Het OVSG-team geeft hierbij wel steeds het advies aan scholen dat ze de resultaten over meerdere jaren moeten bekijken om te weten of er

	<p>echt sprake is van een significant verschil waarbij extra aandacht voor dat domein al dan niet nodig is.</p> <p>Deelnemende scholen krijgen ook elk jaar een didactische reader. Daarin staan didactische suggesties, gekoppeld aan wetenschappelijk onderzoek en reacties of suggesties van scholen.</p> <p>Inspectie verwijst vaak naar doorlichtingsverslagen waarin de OVSG-toets wordt vermeld. Dit betekent in de praktijk vaak een stimulans voor scholen om deel te nemen aan de OVSG-toets.</p>
<p>15. <u>Praktische haalbaarheid?</u></p>	<p>Leraren worden gevraagd zelf de toetsen te verbeteren en de resultaten in te voeren in de online applicatie. De drie toetsvoormiddagen zijn telkens op maandag, dinsdag en woensdag en voor vrijdag 16u dienen de toetsresultaten te worden ingevoerd. Dit betekent dat het een intensieve toetsweek vormt voor het lerarenteam. Anderzijds krijgen de scholen hun resultaten ook heel snel terug: na het weekend krijgt men het eigen gemiddelde en dat voor Vlaanderen. Kort daarop wordt ook het gemiddelde per net, per gokzone en het schoolgemiddelde indien verschillende klassen deelnamen en het klasgemiddelde gecommuniceerd.</p>
<p>16. <u>Kritische reflectie op algemene kwaliteit.</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – De OVSG-toetsen zijn zeer uitgebreid en beslaan heel wat leergebieden. Elk jaar worden nieuwe toetsen ontwikkeld. De ontwikkelaars ontwerpen mooie materialen (een bronnenboek rond een algemeen thema, met audio- en videomateriaal), wat het voor de kinderen erg aantrekkelijk en motiverend maakt. Het lijkt er op dat de ontwikkelaars vooral aandacht besteden aan de vormgeving van de materialen en het overkoepelende thema. – Er wordt in de handleiding geen informatie gegeven over de betrouwbaarheid en validiteit van de toetsen. – De toets schrijven is zeer divers en bevat zowel vragen over spelling als vragen waarin leerlingen een meer creatieve schrijfpodracht krijgen of via een schrijfpodracht aantonen dat ze de tekst begrijpen. Het lijkt niet erg aangewezen om al deze aspecten samen te meten als ‘schrijven’. – De toets lezen is een toets voor begrijpend lezen. – De toets taalbeschouwing bevraagt vooral taalbeschouwing, maar sommige vragen sluiten ook aan bij begrijpend lezen. – De toets laat toe dat scholen die hun gegevens online doorsturen het schoolgemiddelde vergelijken met het Vlaams gemiddelde en met het gemiddelde van vergelijkbare scholen. – De toets wordt klassikaal afgenomen op het einde van het zesde leerjaar. De toets biedt dus een momentopname van waar de leerling staat en waar de school staat; maar biedt nauwelijks aanknopingspunten voor remediering.

